

навсѣкжде единъ и сжщъ: най-напредъ издѣлбавали въ камъка дупки и следъ това въ тѣхъ поставяли нагорени дървени клинове, които заливали съ вода. Тогава разрушителната сила на дървото става толкова голѣма, че и най-твърдиятъ гранитъ се разпуква лесно.

Добиването на метали въ древността не стояло на голѣма висота. За първи пжть човѣкъ могълъ да открие металитѣ въ рудата — когато е употребилъ кжсове отъ руда като камъни за огнището. Тогава той забелязалъ съ учудване, че когато силно се сгорещяватъ тия нагледъ камъни, тѣ се обръщатъ на една леко обработваема маса. Възъ основа на тия наблюдения, той започналъ да топи рудата съ дървени вжглища въ глинени малки пещи. За да горятъ по-лесно, вкарвалъ въ пещитѣ прѣсенъ въздухъ съ мѣхъ, както правятъ сега ковачитѣ на своето огнище. Че по такъвъ начинъ добивали металитѣ, за това имаме запазени много изображения отъ Египетъ, които сж изработени 2000 години преди Христа. Нѣщо повече — желѣзото се добивало въ Индия 2500 г. пр. Христа.

Много по-напреднало било обработването на металитѣ. Нека се спремъ пакъ на желѣзото. Още въ старо време разбрали, че тоя металъ трѣбва да се пази отъ ржда, и ние имаме запазени нерждясали желѣзни части, какъвто е желѣзниятъ колъ отъ единъ викински корабъ (сега въ музея въ Осло). Макаръ че тоя колъ е лежалъ повече отъ хилядо години въ влажна почва, върху него нѣма нито едно петно отъ ржда. Възможно е тоя колъ да е билъ изчуканъ отъ метеоритно желѣзо, което е съвсемъ чисто химически, но ние имаме запазени много други, съвсемъ чисти отъ ржда, стари желѣзни стълбове, за които не може да се приеме, че произлизатъ отъ метеоритно желѣзо.

Ковачеството е описано още отъ Омира. Тогава знаели да спояватъ и да си служатъ съ нитове. Особено развитие достигнало изработването на предме-